

ลูกบอลเยื่อกระดาษหอโรมา

Aromatic Diffuser Paper Ball

สมหญิง พงศ์พิมล*
Somying Pongpimol

บทคัดย่อ

ลูกบอลเยื่อกระดาษหอโรมาเป็นการสร้างสรรค์ผลงานจากการต่อยอดทางภูมิปัญญาในการประดิษฐ์พวงมะโหดผ่านการพับ การตัด และคลี่ เพื่อให้ได้เป็นพวงมะโหดและลูกเยื่อกระดาษหอโรมา ซึ่งเป็นการสร้างโครงสร้างสามมิติ จากระนาบสองมิติ และเกิดเป็น โครงสร้างที่เป็นลักษณะโครงข่าย ที่นอกจากจะมีมิติสวยงามในการช่วยประดับตกแต่งแล้วยังเป็นโครงสร้างที่เกิดประโยชน์ใช้สอย โดย วัตถุประสงค์ของงานสร้างสรรค์นี้เป็นการศึกษาเทคนิคการสร้างพวงมะโหดจากภูมิปัญญาพื้นถิ่น และต่อยอดเทคนิคทางภูมิปัญญา นี้เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ในการดูดซับกลิ่นและกระจายกลิ่นหอม ซึ่งเกิดจากเทคนิคของการตัด ตัดและคลี่จากรูปร่างลักษณะของลูก เยื่อกระดาษหอโรมา และเทคนิคในการตัดสลัปลับหว่างเพื่อสร้างโครงสร้างแบบโครงข่ายมาใช้ในการทำบรรจุภัณฑ์ชั้นที่สองเพื่อช่วยในการ เพิ่มการกระจายกลิ่นหอม นอกจากนี้ยังสามารถใช้ในการประดับตกแต่งได้ทั้งในรูปแบบตั้งหรือแขวนได้

Abstract

The Aromatic Diffuser Paper ball is the creative design that has been applied from local Thai wisdom. Making Phuang Ma-hod firstly through the process of folding, cutting and then unfolding. The components which make up the a bunch are Phuang Ma-hod and honeycomb paper ball - called Look Yod – which is three dimension (3D) structure. This is a further enhancement of a two dimension (2D) plane which changes to network feature. The structure is not only beautiful structure, it also been functionally designed to maximize the absorption if odors. Whilst at the same time offering maximum prolonged distribution of its fragrance through cutting network structure of secondary packaging. Furthermore, the diffuser offer both functionality and decorative design, it can be used for standing or hanging.

ความเป็นมา

พวงมะโหด (พวง-มะ-โหด) เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านในการตัดกระดาษชนิดบาง เพื่อใช้สำหรับประดับประดา ตกแต่งงาน บุญและงานประเพณีสำคัญๆ ซึ่งมีลักษณะที่ต่างจาก พวงมะโหดที่อธิบายโดยพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 ว่า เป็นพวง อูชะ ซึ่งห้อยประดับอยู่ที่คันทาลฉัตร ทำด้วยผ้าตาดทอง เพื่อปักให้ฉัตรอยู่ตรงเศียรพระพุทธรูป หรืออีกความหมายหนึ่ง หมายถึงพวง ดอกไม้สดที่ใช้ประดับประดาบริเวณงานต่างๆ เช่น งานบุญ งานกุศล งานแต่งงาน งานบวช เพื่อประดับประดาให้เกิดความสวยงาม (มนัส สุทเธนทร์, 2552) ซึ่งพวงมะโหดนั้นจะมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น เช่น ทางภาคเหนือบางพื้นที่เรียก ตุงพวยยอ หรือตุงไส้หมู ทางภาคอีสานแถวจังหวัดอุดรธานี เลย เรียกพวงมาลัย ส่วนภาคกลางกับภาคใต้ตอนบน เรียกว่าพวงมะโหด หรือพวง ระย้า (เศรษฐมนันตร์ กาญจนกุล, 2553) ซึ่งรูปแบบลักษณะพวงมะโหดนี้ยังพบเห็นได้ในหลายๆ ประเทศตามความเชื่อ หรือการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์และเพื่อการตกแต่ง เช่น ที่ประเทศจีนนิยมนำมาทำโคมไฟ ประเทศพม่าสำหรับบูชาพระ เป็นต้น นอกจากนี้เทคนิคดังกล่าว ยังมีความเหมือนศิลปะในการตัดกระดาษแบบญี่ปุ่นที่เรียกว่า คิริกามิ (Kirigami) ซึ่งได้รับอิทธิพลจากประเทศจีนเพื่อใช้ในการประกอบ พิธีทางศาสนาเช่นเดียวกัน และต่อมาได้ถูกยกย่องให้เป็นศิลปะชั้นสูง (ชนัญชิตา ต๊ะแปงปิ่น และคนอื่น, 2559)

* คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ลักษณะของพวงมะโหดนั้นโดยส่วนใหญ่จะมีรูปแบบพื้นฐานในการทำที่คล้ายคลึงกัน คือการพับ การตัด และการคลี่ให้เป็น พวง ซึ่งเทคนิคในการตัดนั้นจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปบ้างตามความคิดสร้างสรรค์ในการตัดลายของผู้ประดิษฐ์ของแต่ละคน และสามารถพลิกแพลงและพัฒนาต่อยอดไปได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด (เศรษฐมนตร์ กาญจนกุล, 2553) นอกจากพวงมะโหดแล้วยังมีการทำลูก พวงมโหด หรือลูกยอด ซึ่งในงานประเภทตกแต่งจะเรียกว่า ลูกบอลเยื่อกระดาษรังผึ้ง (Honeycomb paper ball) ซึ่งนอกจากจะใช้ ประกอบกับพวงมะโหดแล้วยังมีการนำไปใช้ในงานประดับประดาสถานที่งานมงคลต่างๆ อีกด้วย

จากเทคนิคทางภูมิปัญญาพื้นถิ่นในการพับ ตัดและคลี่ลายจากรูปร่างสองมิติเป็นสามมิติ ด้วยโครงสร้างที่โปร่ง เชื่อมโยงเป็น โครงข่าย ตลอดจนการวัสดุที่มีความบางเบา ยืดหยุ่นได้ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ผู้วิจัยเกิดความสนใจในการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างคุณค่าและคุณประโยชน์แก่งานหัตถกรรมพื้นถิ่น ซึ่งจากการวิเคราะห์ในคุณสมบัติที่น่าสนใจเบื้องต้น พบว่าโครงสร้างของพวง มะโหด และลูกยอดนั้นเป็นโครงสร้างที่มีลักษณะเป็นโครงข่ายซึ่งสามารถใช้เป็นวัสดุในการช่วยดูดซับกลิ่นและกระจายได้ดี ตลอดจน มีโครงสร้างที่มีมิติสวยงามน่าสนใจและขึ้นรูปได้ง่าย ดังนั้นในงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้จึงนำมาพัฒนาเป็นออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์และบรรจุ ภัณฑ์เพื่อกระจายกลิ่นหอม (Diffuser) สำหรับผลิตภัณฑ์ประเภทน้ำมันหอมระเหย

อย่างไรก็ดีเนื่องจากกล่องกระดาษบรรจุภัณฑ์ประเภทให้ความหอมนั้นมีการออกแบบตกแต่งที่หรูหราสวยงามแต่จะถูก ทิ้งไปหลังการนำผลิตภัณฑ์ภายในไปใช้งาน ดังนั้นงานสร้างสรรค์นี้จึงต้องการให้บรรจุภัณฑ์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้าง ประโยชน์การใช้งานต่อ ซึ่งโดยนอกจากจะใช้เทคนิคในการสร้างสรรค์โครงสร้างเพื่อช่วยในการส่งกลิ่นแล้วยังใช้ในการตกแต่ง บ้านได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

1. เพื่อศึกษาเทคนิคการประดิษฐ์พวงมะโหด จากภูมิปัญญาพื้นถิ่น
2. เพื่อต่อยอดเทคนิคทางภูมิปัญญาพื้นถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์กระจายกลิ่นหอม

แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

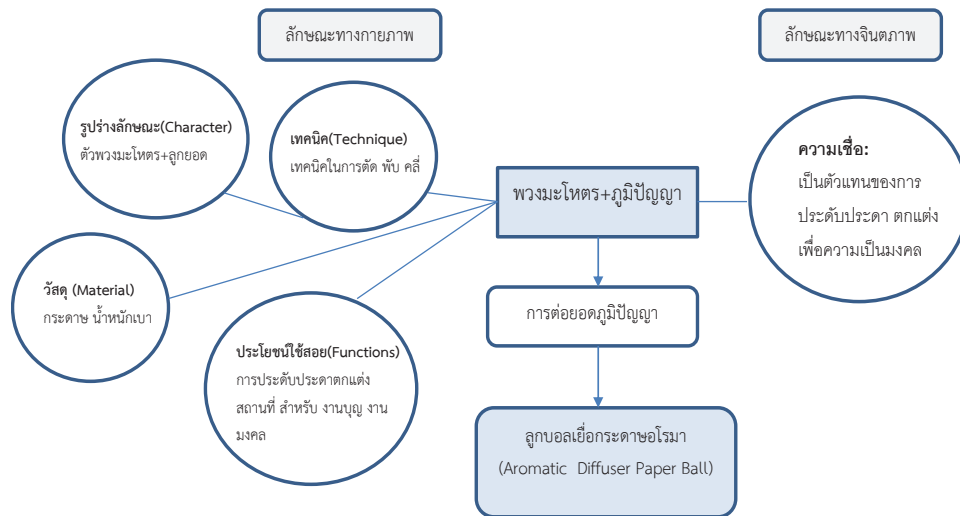
เทคนิคภูมิปัญญาพื้นถิ่น จากระนาบ 2 มิติสู่รูปทรง 3 มิติ

ซึ่งจากเทคนิคในการขึ้นรูปโดยการพับ ตัด และคลี่ ของการทำพวงมะโหดมาสร้างสรรค์รูปทรงเพื่อในการเป็นผลิตภัณฑ์ที่ ช่วยกระจายกลิ่นหอม (Diffuser) โดยนอกจากจะมีโครงสร้างแบบโครงข่ายที่ช่วยในการเก็บและกระจายกลิ่นจากรูระบายอากาศแล้ว ตลอดจนการเลือกใช้วัสดุประเภทช่วยในการดูดซับเช่น เยื่อกระดาษ ที่ยังให้ความรู้สึกถึงความเบาสบาย ผ่อนคลาย เพื่อตอบโจทย์ใน การนำไปใช้เป็นผลิตภัณฑ์ประเภท Aroma therapy

นอกจากนี้การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สอดคล้องกับการทำหน้าที่ในการบรรจุผลิตภัณฑ์แล้วยังใช้ในการตกแต่งบ้านทั้งสามารถ วางตั้งได้หรือแขวนก็ได้อีกด้วย

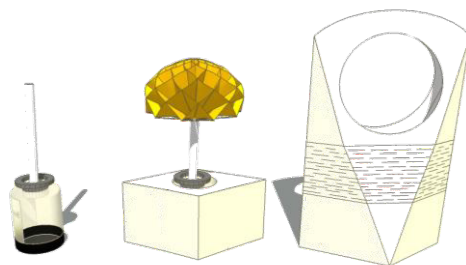
ภาพที่ 1 ภาพลักษณะพวงมะโหด

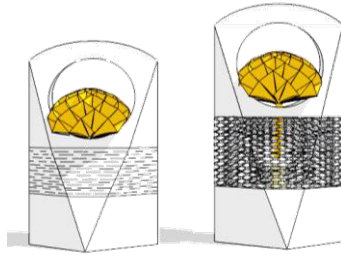
ภาพที่ 2 กระบวนการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

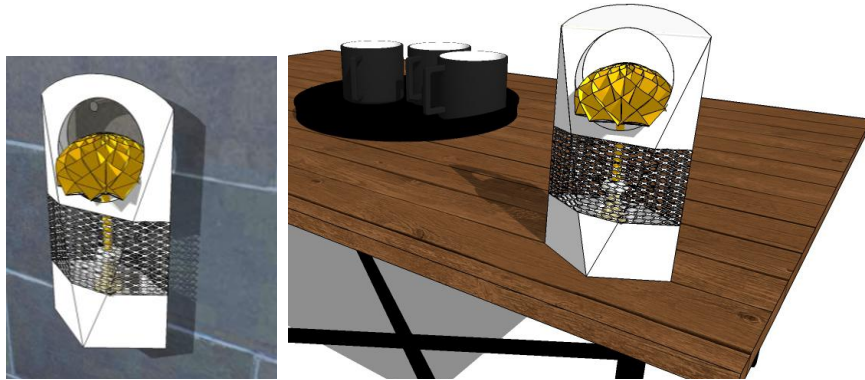
- ส่วนแรกจะเป็นผลิตภัณฑ์สำหรับให้ความหอม ซึ่งจะเป็นน้ำมันหอมระเหยในขวดแก้วและลูกยอดพวงมะโหดที่จะต่อกับก้านต่อที่เชื่อมกับน้ำมันหอมภายในขวดแก้ว ซึ่งลูกยอดพวงมะโหดนี้เป็นตัวช่วยในการดูดซับกลิ่นและกระจายกลิ่นหอมในชั้นแรก
 - ส่วนที่สองที่เป็นบรรจุภัณฑ์นั้นจะใช้เทคนิคสำคัญอย่างหนึ่งในการทำพวงมะโหดคือการตัดกระดาษแบบสับหว่างกันไปเรื่อยๆ ซึ่งเมื่อคลี่ออกแล้วจะได้โครงสร้างที่มีลักษณะแบบโครงข่าย จึงใช้เทคนิคนี้มาใช้ในการตัดขึ้นรูปบรรจุภัณฑ์เพื่อช่วยในการปรับระดับการกระจายความหอมในชั้นที่สอง และภายในของบรรจุภัณฑ์จะมีกล่องไดคัทอีกชั้นเพื่อช่วยในการล็อคขวดน้ำมันหอมที่วางอยู่ข้างใน
 - ส่วนในด้านการเลือกใช้วัสดุนั้นใช้กล่องกระดาษไม่หนาขนาด 50-70 แกรมที่ไม่หนาจนและบางจนเกินไปเพื่อให้สามารถตัดและคลี่โครงสร้าง รวมถึงต้องรองรับน้ำหนักขวดน้ำมันหอมได้เมื่อต้องนำไปแขวน ส่วนลูกยอดที่ช่วยในการดูดซับและกระจายกลิ่นนั้นเลือกใช้วัสดุประเภทเยื่อกระดาษที่นอกจากมีความบางเบา คลี่ออกได้ง่ายและให้ความรู้สึกที่เบาสบายด้วย
- นอกจากนี้รูปทรงของบรรจุภัณฑ์ยังออกแบบในลักษณะที่เป็นเหมือนแจกันสำหรับวางตกแต่งหรือห้อยแขวนประดับได้

ภาพที่ 3 บรรจุภัณฑ์เพื่อบรรจุขวดน้ำมันหอมและลูกบอลกระดาษ

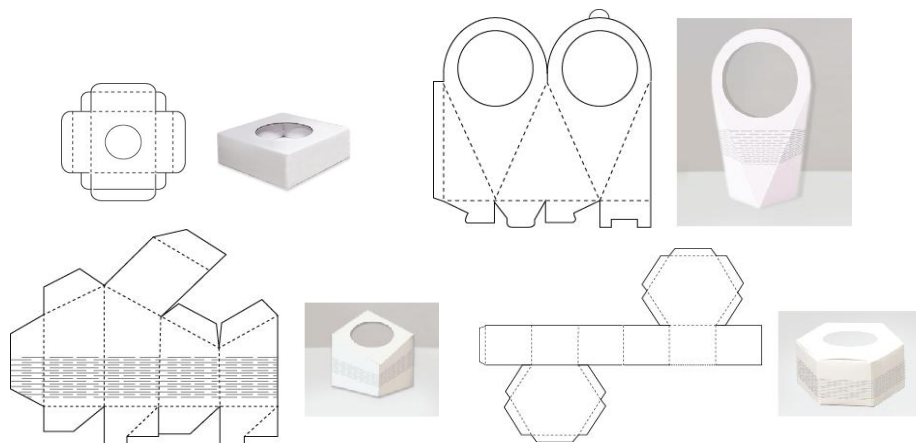
ภาพที่ 4 การปรับระดับขึ้น-ลง จากเทคนิคการตัดกระดาษ

ภาพที่ 5 บรรจุภัณฑ์ที่นอกจากช่วยส่งกลิ่นหอมแล้วยังใช้ตั้ง หรือแขวนเพื่อการประดับตกแต่ง

ภาพที่ 6 การออกแบบชุดผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อช่วยส่งกลิ่นหอม

ภาพที่ 7 ภาพแผ่นคัตไครงสร้างของบรรจุภัณฑ์แต่ละรูปแบบ

สรุปผล

ผลงานออกแบบ “ลูกบอลเยื่อกระดาษหอมโรมา” เกิดจากการนำเทคนิคทางภูมิปัญญาในการพับ ตัด และคลี่ ในการประดิษฐ์ พวงมะโหตร โดยการต่อยอดเทคนิคทางภูมิปัญญาดังกล่าว ซึ่งเป็นโครงสร้างที่น่าสนใจที่มีลักษณะเป็นโครงข่ายซึ่งนอกจากจะมีมิติที่สวยงามเหมาะในการนำไปตกแต่งแล้วยัง เป็นโครงสร้างที่มีประโยชน์ใช้สอยที่ดีในการช่วยดูดซับและกระจายกลิ่น จึงได้นำมาสร้างสรรค์ เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อช่วยในการกระจายกลิ่นหอม โดยนำเทคนิคทางภูมิปัญญานี้ไปใช้ในสองส่วนหลักๆคือการทำลูกบอลกระดาษ หรือลูก ยอดของพวงมะโหตรโดยการเสียบด้วยก้านส่งน้ำมันหอมที่บรรจุอยู่ในขวด และส่วนที่สองในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่นอกจากจะทำ หน้าที่ในการบรรจุแล้วยังทำหน้าที่ในการเพิ่มการกระจายกลิ่นจากเทคนิคการตัดกระดาษแบบสลัปลับหว่างที่เลียนแบบการตัดกระดาษ ในการทำพวงมะโหตร ซึ่งจะได้โครงสร้างที่มีลักษณะโครงข่ายที่ปรับระดับขึ้นลงได้ นอกจากนี้บรรจุภัณฑ์ดังกล่าวยังทำหน้าที่ต่อเนื่อง ในการช่วยประดับตกแต่งทั้งสามารถวางตั้งโต๊ะหรือแขวนได้

ซึ่งจากการต่อยอดเทคนิคทางภูมิปัญญาดังกล่าวสามารถนำไปสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบทรงและรูปร่างอื่นๆอีกได้ตามความคิด และความเหมาะสมในการนำไปใช้งานภายใต้เงื่อนไขของการผลิตที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน แต่ให้คุณค่าและประโยชน์ใช้สอยต่อไป

บทวิเคราะห์คุณค่าของผลงาน

สืบเนื่องจากหนึ่งในนโยบายหลักสำคัญในงานวิจัยของชาติที่สนับสนุนส่งเสริมงานวิจัยในการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์ในคุณค่าเชิงพาณิชย์และสาธารณะ หรือที่เป็นที่เข้าใจกันในมุมมองด้านการใช้ความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานวัฒนธรรม และภูมิปัญญา ที่เชื่อมโยงกับ “ความคิด กับ นวัตกรรม” เพื่อผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งนอกจาก จะเป็นการสร้างคุณค่าจากการต่อยอดภูมิปัญญาแล้ว ยังเป็นการสร้างมูลค่าแก่เศรษฐกิจ ซึ่งในงานสร้างสรรค์นี้ได้นำเทคนิคภูมิปัญญาในการทำพวงมะโหตร ผ่านการพับ การตัด และการคลี่กระดาษ เพื่อเกิดรูปร่างทรงที่ น่าสนใจ นอกจากนี้ยังใช้รูปลักษณะดังกล่าวมาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ใช้สอย โดยการผลิตเป็นลูกบอลกระดาษหอมโรมาและการ ออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อสอดคล้องกับการใช้งานได้ทั้งการวางตั้งโต๊ะหรือแขวนเพื่อประดับตกแต่ง

เอกสารอ้างอิง

- ครุภาวนา(นามแฝง).(2557).สืบค้นเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2560, จาก<http://krupawana.igetweb.com/index.php?mo=3&art=42199179>.
- ชนัญชิตา ต๊ะแปงปัน, ไผจิตร อังศิริวัฒน์ และ ชีรนพ หวังศิลปคุณ. (2559). การตัด เจาะ เพื่อนำไปสู่การออกแบบเครื่องแต่งกาย. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2559. 29 เมษายน 2559. หน้า 773-782.
- ต่ายน้อยจอมขน (นามแฝง).(2553).สืบค้นเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.sweetybunny.com/หนังสือใหม่1/>.
- มนัส สุทเธนทร์.(2552). “การทำพวงมะโหตร”.วารสารวัฒนธรรมไทย. 48(1): 16-17.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ศูนย์สนเทศภาคเหนือ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.(2559).สืบค้นเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2560, จาก <http://library.cmu.ac.th/ntic/lannatradition/newsyear-wanpaya.php>.
- เศรษฐมนันตร์ กาญจนกุล. (2553). ศิลปะการตัดกระดาษพวงมะโหตร. กรุงเทพฯ: เศรษฐศิลป์ Papi Paper Craft (นามแฝง). (2558).สืบค้นเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.tcdconnect.com/papipapercraft/project/10108/>.

โสม ภูมิ

การประชุมวิชาการระดับชาติ

“โสมภูมิ ครั้งที่ 3 : Wisdom to the Future : ภูมิปัญญาสู่อนาคต”